

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2023

NASIENRIGLYNE

REKENINGKUNDE VRAESTEL 1 (10711)

10 bladsye

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegeken word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. LW: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees, of soos per nasienriglyne.
9. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word. Indien 'n metodepunt toegeken is, word dit as 'een deel korrek beskou'.
10. Bewerkings: Moet nie punte vir bewerkings toeken waar die teller & noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☐.
12. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyne kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar meer as een korrekte aspek kan toon.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

1.4 Staat van Finansiële Posisie op 30 Junie 2023

* een deel korrek

BATES			
NIE-BEDRYFSBATES	TB – BA	3 119 800	✓
Vaste bates	NBB – VD	2 537 800	✓
Vaste deposito	2	582 000	
BEDRYFSBATES	BL x 1,2	1 407 600	✓✓
Voorraad	sien 1,1	898 800	✓
Handels en ander ontvangbares (Dep water& elek) (oordrag) (d fooi) (SAID I/B) (209 100✓ + 11 000 ✓ – 1 500 ✓ + 96 000 ✓✓ + 50 000 ✓✓)		364 600	✓*
Kontant en Kontantekwivalente	balanserende syfer	144 200	✓
TOTALE BATES	TB moet selfde as TE & A wees 13	4 527 400	✓
EKWITEIT EN AANSPREEKLIKHEDE			
GEWONE AANDEELHOUSERSEKWITEIT		2 800 000	
Gewone aandelekapitaal		1 755 000	
Behoue inkomste		1 045 000	
NIE-BEDRYFSLASTE		554 400	
Verbandlening (609 840 + 83 160) (693 000 x 20%) 693 000 ✓✓ – 138 600 ✓✓ 4 OF 487 872 + 66 528		554 400 vier punte	
BEDRYFSLASTE		1 173 000	✓*
Handels en ander betaalbares (oordrag) (opg uitg huur) (763 860 ✓ – 1 500 ✓ + 12 040 ✓✓)		774 400	✓*
Aandelhouders vir dividende		260 000	✓&
Lopende deel van lening		138 600	✓&
TOTALE EKWITEIT EN AANSPREEKLIKHEDE	9	4 527 400	✓*

28

& inspekteer indien in H&AB ingesluit is
-1 vreemde items maksimum -2 -1 aanbieding maksimum -2

TOTALE PUNTE

55

VRAAG 2

2.1

2.1.1	Nie-bedryfslas ✓
2.1.2	Uitvloeï van kontant ✓
2.1.3	Bedryfsbate ✓

3

*Aanvaar alternatiewe metodes soos grootboek/ruil van tekens
Ignoreer hakies

2.2.1

Bereken: Voorraad bedrag einde van finansiële jaar.

BEWERKINGS	ANTWOORD
450 000 + 390 000	840 000 ✓✓

2

Bereken: Inkomstebelasting betaal

BEWERKINGS	ANTWOORD						
102 000 ✓ + 358 440 ✓ – 72 000 ✓ OF –102 000 – 358 440 + 72 000 een punt een punt een punt OF <table border="1"> <tr> <th colspan="2">SAID (Inkomstebelasting)</th></tr> <tr> <td>72 000</td><td>102 000</td></tr> <tr> <td>Betaal 388 440</td><td>358 440</td></tr> </table>	SAID (Inkomstebelasting)		72 000	102 000	Betaal 388 440	358 440	388 440 ✓*# een deel korrek
SAID (Inkomstebelasting)							
72 000	102 000						
Betaal 388 440	358 440						

4

Bereken: Dividende betaal

BEWERKINGS	ANTWOORD
(3 500 000 x 5/100) een punt OF (490 000 – 315 000) een punt 175 000 ✓ + 65 000 ✓	240 000 ✓*# een deel korrek

3

Bereken: Totale aankoop van vaste bates

BEWERKINGS	ANTWOORD
Voertuie 44 175 ✓ x 100/15 ✓ x 12/6 ✓ drie punte 589 000 Toerusting 62 000 ✓	651 000 ✓*#

5

2.2.2	KONTANT GEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIVITEITE	1 849 900 ☒ *	
	Opbrengs met aandele uitgereik (300 000 x 4,2) 13 440 000 ✓ + 1 260 000 ✓ ☒ * – 9 700 000 ✓	5 000 000 ☒ *	
	Terugkoop van aandele	(1 500 000) ✓#	
	Terugbetaling van lenings (4 500 500 – 2 850 400)	(1 650 100) ✓#	

8

2.2.3	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANT-EKWIVALENTE 862 700 ✓ – 3 132 600 ✓ + 1 849 900 ☒ sien 2.2.2 –2 299 900 twee punte	(420 000) ☒ #	
	Kontant en kontantekwivalente aan die begin	382 000 ✓	
	Kontant en kontantekwivalente aan die einde bewerking	(38 000) ☒	

6

2.2.4	Bereken: % Netto wins voor belasting op verkope		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
	$\frac{1\,194\,800 \checkmark}{8\,240\,000 \checkmark} \times \frac{100}{1}$	14,5% ☒ een deel korrek	
	$\frac{937\,880}{8\,240\,000} \times \frac{100}{1}$	11,4% een deel korrek	

3

	Bereken: Bedryfskapitaal verhouding		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
	1 430 000 ✓ : 650 000 ✓	2,2 : 1 ☒ een deel korrek toon as x : 1	

3

	Bereken: Dividende per aandeel		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
	(315 000/3 500 000) 5c ✓ + 9c ✓✓ OF 0,05 + 0,09	14c ☒ een deel korrek aanvaar R0,14	

4

	Bereken: % Opbrengs op aandeelhoudersbelang		
	BEWERKINGS	ANTWOORD	
	$\frac{836\,360 \checkmark}{12\,126\,925 \checkmark\checkmark} \times \frac{100}{1}$ $\frac{1}{2} (13\,941\,500 + 10\,312\,350)$	6,9% ☒ een deel korrek	

4

TOTALE PUNTE

45

VRAAG 3

3.1.1

Cruz is bekommerd oor die maatskappy se bedryfskapitaal oor die jare heen. Hy het 'n nuwe aanslag aan die direkteure voorgestel deur bates vinnig in kontant te omskakel. Haal TWEE finansiële aanwysers aan en verduidelik waarom sy bekommernis geregverdig is.

Finansiële aanwyser ✓ ✓ Verduideliking met syfers ✓ ✓

- Vuurproefverhouding het verminder van (0,9 : 1) tot 0,7 : 1/ met 0,2:1
- Voorraadomsetsnelheid het afgeneem van (8 keer) tot 5,2 keer / met 2,8 keer

4

3.1.2

'n Aandeelhouer het aan Cruz, die HUB, voorgestel om 'n lening van sy vrou wat 'n konsultant by 'n bank is, te verkry. Cruz stem nie saam met die voorstel nie. Verduidelik waarom jy met hom saamstem. Verskaf TWEE punte.

Finansiële aanwysers ✓ ✓ Neiging met Syfers ✓ ✓
Verduideliking ✓ ✓ (noem risiko /hefboom/Vergelyk met rentekoers)

Skuld ekwiteit verhouding	Opbrengs op totale kapitaal aangewend
Verhoog van (0,4: 1) tot 0,5: 1 / met 0,1:1	Verlaag van 20% tot 13% / met 7% basis punte
<u>Verhoogde/ hoër risiko</u> vergeleke met laas jaar.	Negatiewe hefboom / laer as die rentekoers op lening van 14% /die onderneming maak nie effektief gebruik van hul lenings nie en genereer nie wins nie.

6

3.1.3

Verskaf 'n berekening om hul besluit te regverdig.

- In 2022: $90/93 \times 100 = 96,8\%$ ✓✓ van VPA is as dividend uitgekeer
OF: behoue 3,2% twee punte
- In 2023: $57/81 \times 100 = 70,4\%$ ✓✓ van VPA is as dividend uitgekeer
OF: behoue 29,6% twee punte
OF: $96,8\% - 70,4\% = 26,4\%$ vier punte

4

Gee EEN rede waarom hulle hierdie besluit geneem het.

Geldige rede ✓✓

- Hulle het besluit om fondse terug te hou vir toekomstige uitbreidings van die onderneming.
- Hulle wil die kontantvloei verbeter.
- Gelykmaking van dividend vir die toekoms

2

3.1.4 (a) Lewer kommentaar op die maatskappy se % opbrengs en die verdienste per aandeel. Haal TWEE finansiële aanwysers aan, met syfers.

Finansiële aanwysers (met neiging) ✓ ✓ syfers met verduideliking ✓ ✓

- OOAB afgeneem van 9,2% tot 5% (met 4,2%)/in vergelyking met alternatiewe beleggings. (Vaste deposito's bied 6% in 2021 en 7% in 2022).
- VPA verminder van 93 sent tot 81 sent (met 12 sent; of met 12,9%)/verteenwoordig 'n afname in winsgewendheid

OF Verdienste opbrengs: 93/820 (11,34%) tot 81/785 (10,31%) – deur NBW te gebruik 93/840 (11,07%) tot 81/760 (10,65%) – deur MP te gebruik

4

(b) Lewer kommentaar op die aandele prys op die JEB en hoe die % opbrengs en verdienste per aandeel die aandeleprys beïnvloed het. Haal syfers aan.

Kommentaar op die mark prys ✓ (met syfers) ✓

Die afname in verdienste het 'n afname in die aandeleprys op die JEB van 840 sent tot 760 sent (met 80 sent/9,5%)/'n afname in vraag na aandele/beleggersvertroue

OF

Vergelyking van MP met Netto bate waarde (NBW) ✓ (met syfers) ✓

- Die MP (760c) is laer as die Netto bate waarde (785c) met 25 sent/wat 20c hoër as NBW in 2022 is/dui op 'n afname in vraag

2

3.1.5 (a) Noem TWEE verskillende punte om hulle bekommernis te staaf. Haal syfers en finansiële aanwysers aan.

Enige TWEE geldige punte (met syfers) ✓✓ ✓✓

PUNT 1

- Cruz het homself 'n 25% verhoging gegee.
- R500 000 verhoging is meer as die fooie van die ander direkteure aangesien hulle nie 'n verhoging gekry het nie (onveranderd op R1 000 000 elk).

PUNT 2

- VPA verminder van 93c tot 81c **of** (met 12c)
- OOAB verminder van 9,2% tot 5% of 4,2 basis punte

4

- (b) **Verduidelik waarom die ander direkteure ongelukkig is met die prys wat betaal is vir die aandele wat van C. Cruz teruggekoop is. Noem TWEE punte. Haal syfers en finansiële aanwysers aan om ELKE punt te ondersteun.**

Syfers ✓ ✓ Verduideliking ✓ ✓

PUNT 1

Die aandele is teen R4,80 hoër as die NBW per aandeel teruggekoop (1 300c – 820c)/59% bo NBW/hy het 'n verhoogde prys ontvang/kan die kontantvloei van die onderneming benadeel.

PUNT 2

Die aandele terugkoop prys is R4,60 meer as die markprys van die aandele (1 300c – 840c)/dis 'n onredelike prys aangesien daar geen belangstelling in die aandele is nie.

4

- (c) **Verskaf 'n berekening en lewer kommentaar oor of die terugkoop van die aandele C. Cruz se status as aandeelhouer geaffekteer het of nie.**

BEREKENINGE	ANTWOORD
$\frac{1\,795\,000}{3\,240\,000} \times \frac{100}{1}$	55,4% een deel korrek moet 'n % wees

Kommentaar

Hy is steeds die meerderheidsaandeelhouer/Aandeelhouding het verminder van 57,2% tot 55,4%

3

- (d) **Verduidelik waarom die publiek nie belang gestel het om nuwe aandele teen die uitreikprys van R7,90 per aandeel te koop nie. Haal EEN finansiële aanwyser met 'n neiging aan. (VPA en OOAB uitgesluit)**

Finansiële aanwyser met syfer ✓ Verduideliking ✓

- DPA verminder van (90c) tot 57c – aandeelhouers kry nie 'n billike opbrengs nie.
- R7,90 is nie 'n goeie aanbod vergeleke met die markprys van R7,60 / (R8,40) nie, veral indien hulle dan bereid was om hul aandele teen R6,70 te verkoop. Dit toon die maatskappy se desperaatheid om kapitaal te bekom.

2

TOTALE PUNTE

35

VRAAG 4

4.1

Verskaf TWEE sleutelfunksies waarvoor die menslike hulpbronaafdeling verantwoordelik mag wees.

Enige TWEE punte ✓ ✓

- Werwing, aanstelling en die behou van talent.
- Ontwikkeling en opleiding van personeel.
- Vergoeding en voordele van werknemers.
- Nakoming van werksplek veiligheid.
- Vereker regverdigheid in die werkplek.
- Ondersoek wangedrag en onetiese optrede.
- Hanteer dissiplinêre maatreëls.
- Bekendstelling (inlywing) van nuwe werkers.

2

Lys TWEE kwaliteite wat hulle van 'n voornemende kandidaat vir 'n bestuursposisie kan oorweeg.

Enige TWEE geldige punte ✓ ✓

- Leierskap vaardighede
- Professionele ervaring / Welslae in vorige poste bekleë
- Goeie kommunikasie
- Tydsbestuur vaardighede
- Goeie administratiewe vaardighede
- Goeie besluitneming vermoë en konflikhantering vaardighede

2

Verduidelik die rol van die HUB in 'n maatskappy.

Geldige verduideliking ✓✓

deelpunte vir onduidelike/onvoltooide antwoord

HUB is verantwoordelik vir die neem van belangrike korporatiewe besluite en die oorhoofse bestuur van die maatskappy asook die hulpbronne van die maatskappy.

2

Watter impak sal die beeld van die maatskappy op die markprys van aandele hê? Verduidelik EEN punt.

Geldige verduideliking ✓✓

deelpunte vir onduidelike/onvoltooide antwoord

Goeie beeld	Swak beeld
• Verhoog die aandeleprys en nooi potensiële beleggers om aandele te koop	• Verlaag die aandeleprys en huidige aandeelhouders sal hul aandele verkoop/ontmoedig potensiële beleggers teen aandele koop

2

4.2

Verskaf TWEE moontlike vrae wat 'n bekommerde belanghebbende kan opper tydens 'n vergadering met menslike hulpbronne.

Geldige verduideliking ✓ ✓

- Hoe het hierdie hoofberig die maatskappy beïnvloed?
- Hoekom was daar nie 'n dissiplinêre verhoor teen die HUB nie?
- Watter stappe sal teen die HUB geneem word indien hy aanhou om belanghebbendes swak te behandel?
- Het die onderneming beleidsmaatreëls wat senior bestuur leiding gee oor hoe om belanghebbendes te behandel?
- Watter maatreëls kan geïmplimenteer word om sulke gedrag in die toekoms te voorkom?

2

Verduidelik EEN strategie wat Mangray Bpk kan gebruik om sy werknemers te betrek in kollektiewe besluitneming. Verskaf 'n rede om jou antwoord te motiveer.

Verduideliking ✓✓	Rede ✓
• Doen menings opnames van werknemers om terugvoering oor korporatiewe besluite te kry.	Kry beter idees en verbeter resultate/ Werknemers se insette word in ag geneem.
• Stig werknemer forums wat as verteenwoordigers van werknemerkwessies kan optree / Kry verteenwoordiging van die werkers op die raad.	Werkers sal op alle tereine verteenwoordig wees/ Moedig oop deurbeleid aan / Aanmoediging van gemeenskaplike finansiële taal.
• Behandel werkers regverdig sonder om enige gunste te verwag.	Bevorder en verbeter spanwerk / Bevorder deursigtigheid en eerlike voorstelle/ insette
• Stuur werkers op werkswinkels wat die toekomsvisie van die maatskappy bevorder.	Verhoog produktiwiteit / Verbeter vertroue, vaardighede en kompiteer met huidige tendense (neigings).

3

“Goeie korporatiewe bestuur help maatskappye floreer en om te kan kompeteer”. Verskaf TWEE punte om te wys waarom jy met hierdie stelling saamstem.

Enige TWEE geldige verduidelikings ✓ ✓

- Dit verskaf 'n duidelike visie van die toekoms en gee mikpunte.
- Vergemaklik die aantrekking van potensiële beleggers
- Dit verbeter prestasie en verkry beter finansiële resultate.
- Ontsluit nuwe idees en reageer op nuwe geleenthede.
- Doen menings opnames van werknemers om terugvoering oor korporatiewe besluite te kry.

2

TOTALE PUNTE**15****TOTAAL: 150**